

Список використаних джерел та літератури

1. Зірковий батальйон: хто зі знаменитостей активно підтримує Україну у війні з росією/ URL: <https://tsn.ua/lady/news/show-biznes/zirkoviy-batalyon-hto-zi-znamenitostey-aktivno-pidtrimuye-ukrayinu-u-viyini-z-rosiyeyu-2060089.html>
2. Виставка художніх робіт «Україна - моя країна»/ URL: <https://hoippo.km.ua/?paged=8> (дата звернення: 23.06.2023)
3. Робота Vlad Ignat «Небо для тих, хто має крила» - Facebook https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid02rQQcG2LvzNoEuSaNER3zwTbnxJstUZgioP4iXjPwoYBM4EJv1YmMZ8Xcrht63frql&id=100010395427924
4. А. Олейнікова «Пісня позитиву»/ URL: https://www.google.com/search?q=%D0%9F%D1%96%D1%81%D0%BD%D1%8F+%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B2%D1%83+%D0%9E%D0%BB%D1%94%D0%B9%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0&rlz=1C1PRFI_enUA950UA950&oq=%D0%9F%D1%96%D1%81%D0%BD%D1%8F+%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B2%D1%83+%D0%9E%D0%BB%D1%94%D0%B9%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOTIHCAEQIRigATIHCAlQIRigATIHCAmQIRigAdIBCTEwMTMwajBqN6gCALACAA&sourceid=chrome&ie=UTF8#fpstate=ive&vld=cid:c3a0e138,vid:rE8OLtSZMiI (дата звернення: 23.06.2023)
5. Музичний телемарафон «Разом до Перемоги». TV7 + Хмельницький телеканал. Ігор Білий/ URL: <https://www.facebook.com/tv7pluskm/videos/%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%BE%D0%BD%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%BC%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%96%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B1%D1%96%D0%BB%D0%B8%D0%B9/300634688871427/> (дата звернення: 23.06.2023)

Лілія Мирна,
методист Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

Оцінювання на уроках інтегрованих курсів та предметів природничої освітньої галузі в контексті цінностей Нової української школи

Орієнтиром Нової української школи є навчання на основі цінностей, які виступають фундаментом, мотиваційною основою поведінки будь-якої особистості. Навчання через цінності допомагає створити ефективне освітнє середовище, що підвищує результативність навчання, сприяє забезпеченню високого рівня якості освіти та, найголовніше, є основою розвитку особистості, як найвищої цінності суспільства. Гідність, рівність, справедливість, чесність, патріотизм, толерантність, повага, довіра є базовими цінностями сучасної школи. Цінностям освітньої реформи відповідають і нові підходи до оцінювання результатів навчання.

Оцінювання результатів навчання учнів урегульовано такими документами:

- Закон України «Про освіту» (2017 р.): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

- Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6-х класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 289: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86195/

- Лист МОН України №4.5/2303-21 від 06.08.2021 «Методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі/5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»;

- Лист МОН № 1/9530-22 від 19.08.22 року «Про інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/87596/

- Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти (затверджені [наказом](#) Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 13 квітня 2011 р. № 329, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11 травня 2011 р. за N 566/19304) (чинні для 7–11 класів);

- Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222 (чинні для 7-11 класів).

Відповідно до статті 53 (п.1) Закону України «Про освіту» здобувачі освіти мають право на справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання.

У статті 17 Закону України «Про повну загальну середню освіту» зазначено, що кожен учень має право на неупереджене, незалежне, недискримінаційне та добросовісне оцінювання результатів його навчання незалежно від виду та форми здобуття ним освіти.

Нові підходи до процесу оцінювання і оцінки, як такої, стосуються освітнього процесу як інтегрованих курсів, так і предметів природничої освітньої галузі.

Природнича освітня галузь у закладах загальної середньої освіти реалізується через інтегровані курси «Пізнаємо природу», «Природничі науки», «Довкілля» (5-6 класи), предмети «Біологія» (7-9 класи), «Біологія і екологія» (10-11 класи) та проектні програми інтегрованих курсів «Природничі науки» чотирьох авторський колективів (10-11 класи): <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

Оцінювання в 7-11 класах здійснюється згідно критеріїв 2011 р., однак, сьогодні на перший план виходять методи і форми оцінювання, що сприяють покращенню успішності учнів, реалізуються нові підходи до оцінювання результатів навчання та оцінки як такої.

Акцентуємо увагу, що **оцінювання і оцінка** - це різні, разом з тим, взаємопов'язані поняття, що використовуються в контексті навчання.

Оцінка - це судження щодо якості, значення або цінності відповіді, результату або успішності учня, що формується відповідно до встановлених критеріїв і стандартів освітньої програми. Завдяки оцінці учні отримують чітке уявлення про те, наскільки добре вони навчаються з огляду на результати навчання. Оцінка є процесом присвоєння певного числового (1-12) або буквенного (П,С,Д,В) значення, що вимірює рівень досягнень учня, має кінцевий характер і може бути використана для ранжування, порівняння та прийняття рішень про успішність учня.

Оцінка - це кінцевий результат оцінювання знань, що були продемонстровані під час оцінювання.

Оцінювання - це процес, що включає збір даних, зворотній зв'язок та аналіз рівня розвитку та досягнень учня. Відбувається постійно та спрямований на виявлення та підтримку розвитку учнів, на відстеження їхнього прогресу у навчанні. Це збирання й вивчення інформації про те, що школярі знають, що вміють та чого навчаються. Оцінювання, як процес, є потужним засобом мотивації до навчання, ресурсом для розвитку особистості.

Зазначимо, що **від якості оцінювання залежить і якість оцінки**. Тому, зважаючи на нормативні документи та методичні рекомендації, наголошуємо на необхідності кожному педагогу ознайомитись з новими підходами до оцінювання, що здійснюється на засадах компетентнісного підходу. Оцінювання результатів навчання учнів має бути зорієнтованим на сформовані **ключові компетентності та наскрізні вміння**, відповідно до Державного стандарту.

У Державному стандарті базової середньої освіти (п. 27) зазначено, що у базовій загальній середній освіті передбачено такі види оцінювання:

- **поточне;**
- **формувальне;**
- **підсумкове** (тематичне, семестрове, річне).

Оцінювання відбувається в освітньому процесі в різний час і з різною метою.

Поточний контроль, згідно методичних рекомендацій, є основною ланкою в системі контролю у закладах загальної середньої освіти, що проводиться систематично з метою встановлення рівнів опанування навчального матеріалу та здійснення коригування щодо застосовуваних технологій навчання. Основна функція поточного контролю – навчальна. Запитання, завдання, тести, тощо спрямовані на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого, тому індивідуальні форми доцільно поєднувати із фронтальною роботою класу. Також звертаємо увагу на важливість урахування мотиваційно-стимулюючої функції поточного оцінювання.

Викликом для вчителів стало формувальне оцінювання, яке є невід'ємною частиною ефективного навчання в сучасній школі. Як зазначає менеджерка КПП МОН в межах проєкту (АРУ) Ірина Клименко, **формувальне оцінювання**-це оцінювання для навчання і оцінювання як навчання.

Метою формувального оцінювання є збір інформації про навчання учнів під час навчального процесу для систематичного надання їм зворотного зв'язку про їхні досягнення. Це цілеспрямований неперервний процес спостереження за навчанням учнів, що дає можливість установити навчальний прогрес учня/учениці у певний час навчання за групами результатів. Інформація про досягнення учнів, отримана при формувальному оцінюванні важлива не лише вчителю, а й кожному учневі/учениці на різних етапах вивчення інтегрованого курсу. Учням - для усвідомлення власного просування в навчанні, а вчителю – для визначення рівня складності завдань і коригування освітнього процесу з урахуванням можливостей і потреб учнівства. Зазначаємо, що результати такого оцінювання не сумуються, не накопичуються, за ними не обчислюється середнє арифметичне. Формувальне оцінювання слугує для **визначення динаміки розвитку** окремого учня/учениці і класу загалом та **адаптування навчального процесу** до потреб учнів/учениць.

Для того, щоб отримати дані про навчання учнів, необхідно використовувати різні стратегії та інструменти формувального оцінювання. Звертаємо увагу на додаток 1 до Листа МОН України №4.5/2303-21 від 06.08.2021 «Методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі/5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» в якому наведено орієнтовний перелік більше сорока інструментів формувального оцінювання. 15 способів здійснити формувальне оцінювання на уроці пропонує Незалежна Освітня Корпорація «Teachhub» (<https://teach-hub.com/>), Освіта Нова (<https://osvitanova.com.ua/posts/4306-15-tsyfrovykh-instrumentiv-dlia-formatyvnoho-otsiniuvannia-uchniv>) та ін.

Інформацією, що спонукає учня замислитися змінити власні дії з метою покращення навчання є зворотний зв'язок. Експертка ГС «Освіторія» Інна Большакова зазначає, що зворотний зв'язок повинен бути:

- пов'язаний з очікуваними результатами (учні мають знати і розуміти, якого результату потрібно досягти та за якими критеріями можна визначити, що результат досягнуто);

- своєчасним та актуальним (необхідно, щоб школяр/школярка вчасно зрозуміли, що допустилися помилки і був час її виправити й покращити кінцевий результат);
- орієнтованим на дії (зворотний зв'язок має викликати бажання виправити помилки та покращити роботу);
- індивідуальним (не може бути відгук від вчителя однаковим для всіх учнів, він має бути індивідуальним, відповідати потребам і особливостям кожного учня/учениці);
- зрозумілим (учні мають слухати, розуміти і використати для покращення результату роботи).

Практичними рекомендаціями, на думку І.Большакової, може бути такий алгоритм дій вчителя щодо зворотного зв'язку:

1. Потрібно розказати, що було зроблено правильно. Учень/учениця мають відчувати успіх від виконаної роботи. Коментар має бути максимально об'єктивним, містити конкретні факти, а не емоційну характеристику роботи.

2. Визначити, які помилки чи неточності є в роботі. Учень/учениця мають зрозуміти, що саме потрібно покращити.

3. Порекомендувати, як покращити роботу, максимально конкретизувати рекомендації. Учень/учениця мають зрозуміти, які конкретні кроки потрібно виконати, щоб покращити результат.

4. Підказати напрямок розвитку. Проаналізувати причини помилок та порадити, що зробити, щоб уникати подібних помилок в майбутньому.

Після надання зворотного зв'язку важливо перевірити учнівську роботу ще раз, впевнитися в діях учня/учениці щодо покращення роботи.

Формувальне оцінювання ефективніше, коли є взаємодія не лише між учителем та учнем, а й між учнем і учнем (взаємооцінювання) та коли оцінювання здійснюється самим учнем (самооцінювання).

Фінські експерти проекту «Навчаємося разом» зазначають, що **«мета самооцінювання** в тому, аби учень усвідомив свої сильні сторони, визначив напрями подальшого розвитку, а також отримав упевненість у своїх можливостях. Спочатку вчитель допомагає учню подумати та оцінити свої сильні сторони, компетентності та сфери, де потрібно докласти більших зусиль чи попросити про допомогу. Самооцінювання може починатися з усної розмови, але згодом учень може робити його самостійно письмово. Можна запропонувати оцінювати свою роботу наприкінці робочого дня, тижня, по закінченні модуля чи теми, у вивченні окремих предметів тощо. Обов'язковою умовою є те, що самооцінювання дитини (і допомога в цьому від дорослого!) мають бути конструктивними та без негативу і критики». Експерти пропонують починати роботу з навчання самооцінювання якраз із групового взаємооцінювання, так як цей метод учні вважають більш справедливим. Тут вони можуть навчитися надавати конструктивний зворотний зв'язок та рефлексувати, щоб потім використовувати ці навички в оцінюванні своєї роботи. Як вчителю навчити учнів самооцінюванню та взаємооцінюванню радимо скористатися матеріалами сайту НУШ: <https://nus.org.ua/articles/pozytyvne-otsinyuvannya-ta-samootsinyuvannya-yak-provodyty-i-navchyty-tsogo-uchniv/>

Упровадження формуального оцінювання вимагає від вчителя перебудови всього навчального процесу та високого рівня професійної підготовки. Результати дослідження «Про готовність педагогів запроваджувати формувальне оцінювання у базовій та старшій профільній школі», проведені Ващенко Л.С., старшим науковим співробітником Інституту педагогіки НАПН України серед педагогів Хмельниччини, показують, що майже 40% вчителів знайомі з цим видом оцінювання на рівні «знаю», більше 50% використовують прийоми формуального оцінювання в своїй практиці. Водночас, частина педагогів оцінюють як посередній та низький свій теоретичний та практичний рівень готовності до запровадження формуального оцінювання. Очевидною є необхідність посилення теоретичної та практичної підготовки вчителів щодо дидактичних умов, форм, засобів і методів формуального оцінювання. Хмельницьким ОППО організовано курси підвищення кваліфікації, майстерки педагогів пілотних класів, тематичні семінари, консультації щодо ознайомлення, набуття

навичок та досвіду використання технік формуального оцінювання не лише на уроках інтегрованих курсів НУШ у 5-6 класах, а і на уроках біології в 7-9 класах та уроках біології і екології в 10-11 класах.

Тематичне оцінювання пропонується здійснювати на основі *поточного* оцінювання із урахуванням проведених діагностичних (контрольних) робіт, або без проведення подібних робіт. Наголошуємо, що в 5-6 класах немає обов'язкових контрольних робіт, а в 7-11 класах чинними залишаються рекомендації МОН України попередніх років, де прописано про запобігання перевантаження учнів та проведення однієї контрольної роботи у семестрі. Під час виставлення тематичної оцінки результати перевірки робочих зошитів не враховуються. Фіксація записів тематичного оцінювання проводиться в окремій колонці класного журналу без зазначення дати.

Семестровий контроль проводиться з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в обсязі навчальних тем, розділів і підтвердження результатів поточних оцінок, отриманих учнями раніше. Завдання для проведення семестрового контролю складаються на основі програми, охоплюють найбільш актуальні розділи й теми вивченого матеріалу, розробляються вчителем з урахуванням рівня навченості учнів, що дає змогу реалізувати диференційований підхід до навчання. Звертаємо увагу, що семестровий контроль може бути комплексним, проводиться у формі тестування тощо. Фіксація записів тематичного та семестрового оцінювання проводиться в окремій колонці без дати.

Оцінка за семестр ставиться за результатами тематичного оцінювання та **контролю груп загальних результатів** (5-6 класи НУШ). Звертаємо увагу, що у Державному стандарті базової середньої освіти (2020р.) зазначено чотири групи обов'язкових результатів навчання:

- I. Пізнає світ природи засобами наукового дослідження.
- II. Опрацьовує, систематизує та представляє інформацію природничого змісту.
- III. Усвідомлює закономірності природи, роль природничих наук і техніки в житті людини; відповідально поводить себе для забезпечення сталого розвитку суспільства.
- IV. Розвиває власне наукове мислення, набуває досвіду розв'язання проблем природничого змісту (індивідуально та у співпраці з іншими особами).

Саме на цих групах результатів формується система оцінювання навчальних результатів учнів/учениць!

У Свідоцтві досягнень зазначено три групи для загальних результатів:

- I. Проводить дослідження природи.
- II. Опрацьовує та використовує інформацію.
- III. Усвідомлює закономірності природи.

У додатку 7 «Природнича освітня галузь. 5 клас» Інструктивно-методичних рекомендацій МОН України щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 р. №1/9530-22 від 19.08.2022 зазначено, що «при здійсненні підсумкового оцінювання необхідно використовувати завдання для визначення рівня досягнень **за кожною групою результатів**: (учениця/учень) проводить дослідження природи, опрацьовує та використовує інформацію, усвідомлює закономірності природи. Для формування висновків щодо рівня досягнення учнем/ученицею обов'язкових результатів навчання за певний інтервал часу (семестр, навчальний рік) чи визначений фрагмент змісту (тема, розділ, вид діяльності) учитель/вчителька здійснює підсумкове оцінювання за результатами виконаної учнем/ученицею роботи/робіт (самостійних, контрольних, тематичних тощо) **за однією чи двома групами результатів** («Здійснює пошук та опрацьовує інформацію», «Усвідомлює закономірності природи»). Завдання таких робіт розробляють з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти на основі матеріалу відповідних тем модельних навчальних програм за якими здійснюють освітній процес. За **групою результатів «Досліджує природу»** проводять практичну роботу/практичні роботи (спостереження, експеримент), тематика якої/яких означена модельною навчальною програмою. Одним з видів діяльності учня/учениці, що може оцінюватися підсумковим оцінюванням є проєктна діяльність. Учнівські проєкти оцінюються за відповідними

критеріями, з якими учні/учениці ознайомлюються заздалегідь. Оцінюванню також підлягає сформованість в учениць/учнів наскрізних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти: читання з розумінням, висловлення власної думки усно й письмово, конструктивне керування емоціями, критичне й системне мислення, логічне обґрунтування позиції, творчість, ініціативність, конструктивне керування емоціями, оцінювання ризиків, ухвалювання рішень, розв'язування проблем, співпраця з іншими».

Стандартні контрольні та самостійні роботи, тестові завдання відходять у минуле. Контроль груп загальних результатів слід проводити з використанням різнорівневих завдань. Це мають бути завдання:

- ✓ на впізнавання навчального змісту, його відтворення по пам'яті чи за наданим зразком;
- ✓ завдання на застосування знань або способів дій у типових ситуаціях;
- ✓ завдання на відтворення відомого шляху міркування або застосування засвоєного способу дії у ситуації, яка дещо відрізняється від типової;
- ✓ завдання на творче застосування навчального досвіду в ситуаціях, наближених до життєвого контексту, для виконання яких потрібно самостійно відшукати шлях розв'язання проблеми, дібрати доступну інформацію і пристосувати її до наданої умови, поєднати й доцільно використати елементи знання чи вміння з інших тем, оцінити об'єкт чи явище.

Прикладами таких завдань можуть бути:

- Під час екскурсії п'ятикласники спостерігали за осінніми змінами в природі. Сплануйте спостереження, склавши план.
- Проаналізуйте стовпчасту діаграму (демонстрація) вмісту води в організмі людини. Зробіть висновок, як змінюється її вміст в організмі людини з віком.
- У дощовій воді добре милити мило, прати білизну, мити волосся. Чому морська вода не має таких самих миючих властивостей, як дощова? Що потрібно зробити, щоб попрацювати у морській воді?
- Поміркуйте, як людина може вплинути на силу тертя у своєму повсякденному житті та інші.

Річне оцінювання здійснюється на підставі загальної оцінки результатів навчання за I та II семестри або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. При виставленні річної оцінки мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учнів з предмета протягом року, рівень узагальнення й уміння застосовувати набуті протягом року навички. Річне оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати відображаються у Свідоцтві досягнень (5-6 клас), що видається учневі щороку.

У підсумковому оцінюванні суб'єктом оцінювання виступає вчитель. Саме він розробляє чи запозичує в готовому вигляді в інших авторів (з дотриманням вимог академічної доброчесності!) і використовує інструменти оцінювання для встановлення якості результатів навчання. При формульованні оцінюванні вчитель втрачає свою монополію на оцінювання, так як є взаємооцінювання та самооцінювання, що робить учнів суб'єктами оцінювання. Це означає, що у формульованні оцінюванні інструменти оцінювання мають розроблятися учнями у співпраці з педагогом і застосовуватися щодо робіт одне одного або власної роботи. У першу чергу це стосується критеріїв оцінювання, за якими учні перевіряють свої роботи.

У Додатку 2 «Рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України від 01 квітня 2022 р. №289) запропоновані **загальні критерії оцінювання** результатів навчання. Наголошуємо, що вони є орієнтовними. Орієнтовні критерії з кожного навчального предмета розробляються відповідно до загальних критеріїв оцінювання з урахуванням характеристик груп загальних результатів галузі. Про це ж йдеться і в «Абетці для директора» (додаток 2): «У закладі освіти **розроблено систему оцінювання**, що включає принципи, форми, методи, критерії, процедури та правила оцінювання. Розроблена система ґрунтується на національних критеріях та вимогах

оцінювання, враховує національну шкалу оцінювання та ілюструє культуру оцінювання, сформовану закладом освіти. Принципи, критерії, процедури та правила оцінювання описано в освітній програмі. Учителі адаптують, **розробляють критерії оцінювання для різних видів діяльності**. Критерії оцінювання є доступними та зрозумілими для учнів, оприлюднені в різних формах». Ще раз звертаємо увагу, що при розробці критеріїв оцінювання необхідно орієнтуватися на очікуванні результати навчання, що прописані в модельних навчальних програмах.

Практика показує, що розроблення критеріїв робить процес оцінювання прозорим і зрозумілим для всіх суб'єктів. Укладання критеріїв спільно з учнями сприяє позитивному ставленню до процесу оцінювання.

Алгоритм розробки критеріїв, спільно з учнями, може бути в такій логічній послідовності:

оголошення учням мети та завдань навчального заняття – прохання до учнів запропонувати 1-2 критерії для оцінювання робіт – записування на дошці запропонованих критеріїв – обговорення критеріїв, розміщення за ступенем важливості – вибір пріоритетних критеріїв.

Чим конкретніше сформульовані критерії, тим зрозумілішою для учнів є діяльність щодо успішного виконання завдання. Критерій – це індикатор, показник того, чи була учнем досягнута ціль уроку, теми. Важливо пам'ятати, що критерії, за якими буде оцінюватися виконання завдань, мають бути заздалегідь відомі школярам, а також представлені у вигляді градації – опису різних рівнів досягнення очікуваного результату.

За вибором закладу освіти оцінювання може здійснюватися за власною шкалою оцінювання результатів навчання учнів. У разі запровадження закладом освіти власної шкали оцінювання результатів навчання учнів ним мають бути визначені правила переведення до системи оцінювання, визначеної законодавством. Якщо рівень результатів навчання школяра неможливо визначити, у класному журналі та Свідомстві досягнень робиться запис «не атестований(а) (н/а)».

Як бачимо сучасні підходи до оцінювання в Новій українській школі відповідають цінностям освітньої реформи. Деякі з цих цінностей включають:

1. Індивідуальний підхід: використання різних форм оцінювання дозволяє враховувати індивідуальні потреби, здібності та інтереси кожного учня;
2. Формування ключових компетентностей: оцінювання спрямоване на розвиток критичного мислення, комунікації, співпраці та творчості.
3. Формувальне оцінювання: наголос робиться на оцінюванні, що дозволяє учням отримувати регулярний зворотній зв'язок, вчасну підтримку та можливість удосконалювати свій навчальний процес.
4. Значення самооцінювання: учні залучаються до самооцінювання, що допомагає їм розуміти свої здібності та пізнавати себе як учасника освітнього процесу, виявляти слабкі сторони, розуміти свої досягнення та визначати напрямки подальшого розвитку.
5. Розвиток мотивації: оцінювання сприяє розвитку інтересу до навчання, ініціативності та самостійності.
6. Формування навичок саморегуляції: учні навчаються контролювати свої дії та вчасно коригувати недоліки, регулювати свої емоції.
7. Розширення форматів оцінювання: крім традиційних оцінок, використовуються різноманітні форми оцінювання, такі як обговорення, практичні завдання, проекти тощо.
8. Запобігання конкуренції: в оцінюванні акцент зроблений на співпрацю та колективне навчання, що допомагає запобігти негативній конкуренції між учнями.
9. Орієнтація на особистісний розвиток: оцінювання спрямоване на розвиток кожної дитини як індивіда, поширюється на всебічний розвиток її особистості.

Україна – не перша й не єдина країна, що стикається з труднощами під час упровадження формувального оцінювання. Тому, для подолання протиріччя між існуючою системою оцінювання та рекомендованими підходами до оцінювання в Новій українській школі вчителям природничої освітньої галузі рекомендуємо:

- опрацювати нормативні документи з питання оцінювання, враховуючи, що оцінювання результатів навчання учнів має бути зорієнтованим на сформовані ключові компетентності та наскрізні вміння згідно з вимогами Державного стандарту базової середньої школи;
- використовувати в освітньому процесі формувальне оцінювання для визначення динаміки розвитку окремого учня/учениці і класу загалом та адаптування навчального процесу до потреб школярів;
- використовувати на предметних уроках у 7-11 класах техніки формувального оцінювання, самооцінювання та взаємооцінювання;
- розробити критерії оцінювання різних видів діяльності на уроках НУШ, врахувавши очікувані результати, зазначені в навчальній програмі, яка розроблена на основі модельної навчальної програми;
- інформувати учнів і батьків про критерії та систему оцінювання на уроках інтегрованих курсів та предметів природничої освітньої галузі;
- для контролю груп загальних результатів добирати компетентісно-орієнтовані завдання різних рівнів складності.

Список використаних джерел та літератури

- 1.Ващенко Л.С. Про готовність педагогів запроваджувати формувальне оцінювання у базовій та старшій профільній школі./ URL: <https://lib.iitta.gov.ua/724625/1/RESULTS-OF-MODERN-SCIENTIFIC-RESEARCH-4-6.04.21-221-226.pdf>
- 2.Закон України «Про освіту» (2017 р.)/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- 3.Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.)/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
- 4.Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6-х класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 289/ URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86195/
- 5.Ціннісні орієнтири сучасної української школи./ URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Serpneva%20conferentcia/2019/Presentation-Roman-Stesichin.pdf>
- 6.Оцінювання результатів навчання: рекомендації МОН./ URL: <https://osvita.ua/school/estimation/87164/>
- 7.Формувальне оцінювання: про його інструменти та користь від педагогині з Канади./ URL: <https://nus.org.ua/articles/formuvalne-otsinyuvannya-pro-jogo-instrumenty-ta-koryst-vid-pedagogyni-z-kanady/>